

Raskaus ja infektiot

Lääkärikirja Duodecim

21.6.2022

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Yleistä
- Neuvolassa seulottavat infektiot
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Raskauden aikaiset infektiot (tulehdukset) voivat olla haitallisia odottavan äidin ja syntyvän lapsen terveydelle.
- Infektiot voivat lisätä keskenmenon ja ennenaikaisen synnytyksen riskiä.
- Infektiot voivat joskus aiheuttaa sikiövaurioita. Suurin vaurioriski on alkuraskaudessa.
- Äitiysneuvolassa seulotaan infektioitauteja, joita ovat kuppa, hepatiitti, HI-virus, GBS.

Yleistä

Raskauden aikaiset infektiot (tulehdukset) voivat aiheuttaa ongelmia raskauden kululle ja sikiön terveydelle. Ne voivat lisätä keskenmenon ja [ennenaikaisen synnytyksen](#) riskiä. Jotkut infektiot voivat aiheuttaa sikiön epämuodostumia ja muita vakavia sikiövaurioita. Infektio on yksi [kohtukuoleman](#) mahdollisista syistä. Infektio voi olla täysin oireeton tai äiti voi olla vakavasti sairas. Suurin vaurioriski on alkuraskaudessa. Jotkut vauriot kehittyvät hitaasti ja voivat ilmetä lapsessa vuosien kuluttua. Raskaudenaikaiset infektiot aiheuttavat kuitenkin vain 2–3 % vastasyntyneiden kehitysvammaisuuteen johtavista sairauksista.

Mikä tahansa taudinaiheuttaja, joka johtaa bakteerien (ks. [Korioamnioniitti \(kohtutulehdus, sikiökalvojen tulehdus\)](#)), [virusten](#) tai [loisten](#) esiintymiseen äidin elimistössä, voi siirtyä veriteitse istukkaan ja siitä edelleen sikiöön. Infektion vaikeusaste riippuu taudinaiheuttajasta, äidin vastustuskyvystä (immunitetista) ja raskauden vaiheesta. Äidin vasta-aineet suojaavat sikiötä monelta infektiolta. [Rokkوتاuteihin](#) ja [sukupuolitauteihin](#) liittyy diagnostiikan ja hoidon erityispiirteitä.

Suomessa on osa virustauksista onnistuttu hävittämään rokotusten, parantuneen hygienian ja muiden ennalta ehkäisevien toimien ansiosta. Toisaalta esimerkiksi lisääntyvän matkailun ja maahanmuuton sekä lisääntyvän huumeiden käytön vuoksi on joidenkin taudinaiheuttajien esiintyvyys lisääntynyt. Monet infektioiden aiheuttamat vauriot voidaan estää neuvonnalla ja tiedotuksella tai lääkehoidolla.

Neuvolassa seulottavat infektiot

Neuvolassa seulotaan raskauden aikana joitakin infektioitauteja.

Virtsan tutkitaan liuskakokeella neuvolakäyntien yhteydessä. Virtsan bakteeriviljely tehdään epäiltäessä [virtsatieinfektiota](#). Raskauden aikana oireetonkin bakteerivirtsaisuus hoidetaan, koska se voi lisätä ennenaikaisen synnytyksen riskiä.

Kuppa

[Kuppa](#) on spirokeetan aiheuttama sukupuolitauti, jonka merkitys kehitysvammaisuuden

aiheuttajana on edelleenkin huomattava kehitysmaissa. Kuppa on alkanut uudelleen levitä maailmalla. Sitä seulotaan määrittämällä verikokeella vasta-aineet viimeistään 16. raskausviikolla. Jos kuppaseulonnan tulos on positiivinen, neuvola tekee lähetteen erikoissairaanhoidon. Tässä vaiheessa voidaan äidin hoidolla estää sikiön vammautuminen. Suomessa löytyy vuosittain 8–10 raskauden aikaista kuppatapausta. Penisilliini on tehokas raskaudenaikaisen kupan hoidossa.

Hepatiitit

Hepatiittivirukset aiheuttavat [maksatulehduksia](#). Hepatiitti B -virusta seulotaan alkuraskauden käynnillä neuvolassa. Hepatiitti B tarttuu sikiöön veriteitse raskauden tai synnytyksen aikana; riski on erityisen suuri, jos äiti saa akuutin hepatiitti B -infektion viimeisen raskauskolmanneksen aikana. Tartuntariski on yhteydessä äidin veren viruspitoisuuteen. Vastasyntyneen riskiä saada tartunta voidaan vähentää antamalla äidille viruslääkehoitoa raskauden aikana. Tartunnan saaneen lapsen oireet ovat yleensä lieviä, mutta hoitamaton infektio johtaa lähes poikkeuksetta siihen, että vastasyntynyt on viruksen kantaja. Diagnoosi perustuu hepatiittiviruksen antigeeni- ja vasta-ainemäärityksiin. Jos äidillä on hepatiitti B tai hän on hepatiitti B -viruskantaja, hän voi synnyttää normaalisti. Vastasyntyneelle annetaan välittömästi syntymän jälkeen hepatiitti-immunoglobuliinisuojaus ja aloitetaan rokotusohjelma.

Hepatiitti A ja erityisesti hepatiitti C voivat aiheuttaa ongelmia raskauden aikana, mutta niitä ei seulota kuin riskiarvion perusteella (esimerkkinä hepatiitti-C-vasta-aineiden määritys ruiskuhuumeiden käyttäjillä). Raskaus sujuu yleensä normaalisti, mutta hepatiitti C voi tarttua äidistä sikiöön raskauden aikana tai synnytyksessä. Jos äiti tietää olevansa hepatiitti C -viruksen kantaja, tieto on hyvä kertoa neuvolaan ja synnytyssairaalaan, jotta raskauden ja synnytyksen hoito on sikiön kannalta mahdollisimman turvallinen. Hepatiitti C viruksen määrä testataan loppuraskaudessa ja synnytyksen aikana pyritään välttämään vastasyntyneen infektoitumista. Keisarileikkaus ei pienennä tartunnan riskiä.

HI-virus

[Immuunikatoa](#) aiheuttavaa HI-virusinfektiota on seulottu vuoden 1998 alusta koko maassa. Seulonta vasta-ainemäärityksillä tapahtuu alkuraskauden aikana, mutta riskiryhmiin kuuluvat äidit seulotaan suosituksen mukaan uudelleen myöhemmässä raskauden vaiheessa. HI-virukselle ei ole toistaiseksi parantavaa hoitoa, mutta raskauden aikainen viruksen tarttuminen sikiöön voidaan estää HIV-lääkkeillä tehokkaasti. Äidin lääkitys tulisi aloittaa viimeistään raskauden puolivälissä, ja sitä annetaan synnytyksen jälkeenkin sekä äidille että vastasyntyneelle.

GBS

GBS eli B-ryhmän streptokokkibakteeri löytyy jopa 15–40 %:lla naisista synnytyskanavasta. Se ei yleensä aiheuta odottavalle äidille mitään oireita. Neuvoloissa suositellaan otettavaksi kaikilta odottavilta äideiltä raskausviikolla 35–37 GBS-viljely emättimen suulta ja peräaukosta. Tulos merkitään äitiyskorttiin, ja jos viljely on positiivinen, synnytyksen yhteydessä annetaan lyhyt antibioottihoito. Vaihtoehtona loppuraskauden GBS-viljelylle on synnytyssairaalassa tehtävä synnyttäjän GBS:n PCR-pikamenetelmällä tehtävä osoitustesti. Seulontamenetelmän valinta vaihtelee sairaanhoitopiireittäin.